

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION
AGENCY

Nils Henriksson
Tel: 010-698 11 41
Nils.henriksson@naturvardsverket.se

KONSEKVENsutredning
2018-06-14 Ärendenr:
NV-06688-13

Motiv och konsekvensutredning

med anledning av förslag till Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap

1. Beskrivning av problemet och vad som vill uppnås

1.1 Bakgrund

I Sverige får endast jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver användas vid jakt. Enligt 11 § jaktförordningen (1987:905) ska fångstredskap vidare vara av godkänd typ för att få användas. Naturvårdsverket har uppdraget att, efter samråd med Jordbruksverket, pröva frågor om typgodkännande av fångstredskap. I dag finns ca 170 typgodkända fångstredskap, varav ca 120 avser levandefångst och ca 50 är fångstredskap som dödar. Naturvårdsverket har beslutat om föreskrifter med tydliga kriterier för typgodkännande av fångstredskap (Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2013:13) om typgodkännande av fångstredskap). Föreskrifterna specificerar de krav som fångstredskapen ska uppfylla så att vilt inte utsätts för onödigt lidande eller människor och tamdjur för fara. Föreskrifterna har också kommit till för att tillgodose EU-rättsliga krav på objektiva, icke-diskriminerande och på förhand kända regler eftersom Sverige för systemet med typgodkännanden åberopar undantag från förbud mot handelshindrande regler av miljö- och djurskyddsskäl.

Vad gäller *användande* av fångstredskap finns i dag bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt. Kraven för användande finns även som villkor i enskilda beslut om typgodkännande av fångstredskap. Det kan därför vara svårt att få en tydlig bild över vilka krav som gäller för användandet av fångstredskap.

I 12 § jaktförordningen finns bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om bl.a. kunskapskrav eller andra villkor för användande av fångstredskap, vittjande av fångstredskap samt befogenhet för länsstyrelsen att i det enskilda fallet ge tillstånd till användande av vissa redskap. Därutöver bemyndigas Naturvårdsverket i 15 § jaktförordningen att i föreskrifter medge undantag från kravet att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller återges friheten. Naturvårdsverket har sedan ett par år planerat att se över föreskrifterna för användande av fångstredskap med stöd av bemyndigandet i 12 respektive 15 §§ jaktförordningen.

1.2 De nya föreskrifterna

Utgångspunkten vid all jakt, även vid jakt med fångstredskap, är 27 § jaktlagen (1987:259); *jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara*. Erfarenheten av användandet av typgodkända fångstredskap visar att dessa krav möts i stor utsträckning, men att det i vissa avseenden finns brister. Även testerna inför beslut i ärenden om typgodkännanden ökar kunskapen om hur vilt påverkas av fångstredskap och när olika typer av fångstredskap kan orsaka onödigt lidande. Ett av de viktigaste motiven för förslaget till dessa nya föreskrifter är att åtgärda dessa brister föreskriftsvägen och ta hänsyn till den ökade kunskapen.

Avsikten med de föreslagna föreskrifterna är att heltäckande reglera användande av fångstredskap så att föreskrifterna kan ersätta villkor uppställda i nu gällande typgodkännandebeslut samt att behovet av att ställa upp villkor i framtida beslut

om typgodkännande blir överflödigt. Därigenom ökar enhetlighet och tydlighet avseende kraven för användande.

Nuvarande bestämmelser är vidare bitvis otydliga och inkonsekventa gentemot bestämmelser gällande icke selektiv fångst i Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Jordbruksverket har även påtalat brister i nuvarande bestämmelser i NFS 2002:18 utifrån ett djurskyddsperspektiv.

Förslaget till de nya föreskrifterna syftar till en skärpning av reglerna bl.a. genom ett tydligt krav på selektivitet vid användandet, genom den nya bestämmelsen att allt användande ska ske så att risken för bifångst minimeras. Föreskrifterna skärper även kraven avseende användande för vissa arter.

I två domstolsprocesser år 2014 och 2015 gällande villkor för användande i beslut om typgodkännande av fångstredskap avseende fångst av vildsvin upphävde Kammarrätten i Stockholm¹ sju av de åtta villkor som Naturvårdsverket hade föreskrivit i de enskilda ärendena. Dessa avsåg bl.a. begränsning av ingångsluckans storlek samt hur ofta fångstredskapen ska vittjas. Kammarrätten ansåg att de villkor som ställts upp begränsar användandet av fångstredskapen utöver vad som föreskrivs i regelverket för jakten och att Naturvårdsverket inte visat att villkoren är nödvändiga för att undvika att viltet utsätts för onödigt lidande. Naturvårdsverket överklagade kammarrättens domar till Högsta förvaltningsdomstolen, som beslutade att inte meddela prövningstillstånd, med innebörden att kammarrättens domar stod fast. Det föreslås nu en skärpning i föreskrifterna gällande fångstredskap för vildsvin, jämfört med vad som gällde vid tidpunkten för de nämnda domstolsprocesserna. Som exempel kan här nämnas en ny bestämmelse avseende inställning av ingångsluckan, som Naturvårdsverket anser vara befogad för att öka redskapens selektivitet. Kammarrättens domar innebär inte en inskränkning av myndighetens möjlighet enligt 12 § jaktförordningen att meddela ytterligare föreskrifter om villkor för användande av fångstredskap, om de är motiverade ur djurskyddssynpunkt.

2. Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon ändring inte kommer till stånd

2.1 Gällande reglering av användande av fångstredskap

I Sverige ska all jakt bedrivas så att vilt skyddas mot onödigt lidande. Vidare får inte människor eller tamdjur utsättas för fara. Detta framgår av 27 § jaktlagen. Denna bestämmelse är tongivande vid all reglering av användande av fångstredskap.

I bilaga VI till art- och habitatdirektivet uppställs krav på att användandet av fångstredskap ska ske selektivt. Motsvarande krav finns i artikel 8.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009

¹ Kammarrättens i Stockholm domar den 17 december 2014 i mål nr 137-14 och 138-14 samt den 1 juli 2015 i mål nr 2922-14

om bevarande av vilda fåglar. Detta är ett led i att säkra en gynnsam bevarandestatus för hotade arter.

Bestämmelser om bland annat fångstredskap finns idag i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt.

Vidare har Naturvårdsverket i flera enskilda beslut om typgodkännande av fångstredskap villkorat användandet av dessa exempelvis med krav på utbildning eller hur, var och när användandet får ske. Avseende fångstredskap som dödar bäver krävs dessutom länsstyrelsens tillstånd för användande.

2.2 Nollalternativ

Nollalternativet är att bibehålla nuvarande reglering med de justeringar som har gjorts sedan ikraftträdandet av NFS 2002:18 och i den övergripande lagstiftningen gällande fångst, tester av fångstredskap och jakt. Detta är i praktiken den enda alternativa lösningen till att besluta om nya föreskrifter. Naturvårdsverket anser inte att det finns alternativa regleringsmetoder.

2.3 Effekter av nollalternativet

Antalet godkända fångstredskap ökar över tid vilket i sin tur påverkar antalet fångat vilt. Erfarenheten av användandet av typgodkända fångstredskap visar vidare att kravet på att vilt inte ska utsättas för onödigt lidande möts i stor utsträckning, men att det i vissa avseenden finns brister. Även testerna inför beslut i ärenden om typgodkännanden ökar kunskapen om hur vilt påverkas av fångstredskap och när olika typer av fångstredskap kan orsaka onödigt lidande. För att utvecklingen av fångstredskap som förhindrar onödigt lidande för viltet ska få önskad effekt krävs vidare att användningen av fångstredskap anpassas. Mot bakgrund av detta, samt med beaktande av de övriga omständigheter som beskrivs i avsnitt 1, anser Naturvårdsverket att nollalternativet inte skulle uppfylla kraven på att förhindra onödigt lidande för viltet utifrån det nuvarande kunskapsläget. Det skulle inte heller främja viltförvaltningen att bibehålla gällande reglering.

3. Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv

Naturvårdsverket har remitterat förslag till nya föreskrifter varvid det inkommit yttranden från många aktörer. Naturvårdsverket har beaktat de inkomna yttrandena vilket medfört flera ändringar. Av upprättad remissammanställning framgår de åtgärder som gjorts med anledning av synpunkterna. Utöver detta har vissa redaktionella ändringar gjorts jämfört med den version som gick på remiss.

3.1 Omfattning och syfte

I den inledande avdelningen anges att föreskrifterna ska omfatta såväl dödande fångstredskap som fångstredskap som inte dödar. Syftet med föreskrifterna anges vara att tillräcklig hänsyn tas till djurskydd, säkerhet och selektivitet vid användande av fångstredskap. Föreskrifterna innebär i de flest fall en skärpning av användarvillkoren jämfört med vad som gäller i dag. De villkor som är kopplade till nu gällande typgodkännanden ersätts med de nya föreskrifterna,

vilket framgår i de föreslagna föreskrifternas 3 §. De nya föreskrifterna medför att det i framtida beslut om godkännande av fångstredskap saknas behov att uppställa särskilda villkor för att säkerställa att ett användande av fångstredskapet inte strider mot jaktlagstiftningens principer.

3.2 Definitioner

Föreskrifterna inleds med en lista över definitioner av vissa begrepp, exempelvis selektivitet, bevakning, vittjande samt larmanordning. Dessa är begrepp som är centrala vid användandet av fångstredskap.

3.3 Allmänna krav

I 10 § jaktförordningen framgår att endast jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver får användas vid jakt. Enligt 11 § ska fångstredskap vara av godkänd typ för att få användas. Bestämmelsen i 5 § i förslaget till föreskrift är ett tydliggörande av detta. Det är viktigt att fångstredskapet fortsätter att underhållas under tiden det används för jakt så att det fortsatt uppfyller kriterierna för godkännande. Naturvårdsverket har i förslaget därför förenat användandet av fångstredskap med krav på underhåll. Märkning av fångstredskap med bland annat användarens namn, adress och telefonnummer samt typbeteckning är viktigt exempelvis vid tillsynsmyndighets kontroll av aktuellt fångstredskap. Kravet finns redan i nu gällande bestämmelser. Det införs även en möjlighet att tillskapa ett system med identitetsnummer som kan användas som alternativ märkning.

Fångstredskap som inte dödar ska enligt förslaget placeras så att vilt skyddas mot väder eller andra omständigheter som kan leda till onödigt lidande. Det kan exempelvis röra sig om placering som skyddar mot stark värme, kyla, fukt eller rovdjur.

3.4 Avlivning av fångat vilt

Vid jakt får endast sådana jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver användas. Vid avlivning av fångat vilt får även annan klenare kaliber användas än den som gäller för jakt efter respektive art under förutsättning att sådant val inte utsätter viltet för onödigt lidande. Skjutvapens kaliber och ammunition ska emellertid anpassas så att när viltet skjuts ska hjärnan träffas och skadas på ett sådant sätt att viltet förlorar medvetandet och inte återfår medvetandet innan viltet dött.

3.5 Krav på selektiv fångst

Viltstammarnas utbredning och täthet har för många arter ökat under de senaste 30 åren, vilket sannolikt medfört att risken för oavsiktlig fångst av annan art eller individ än vad ett fångstredskap har godkänts för ökat. Fångstredskap avsedda för levandefångst av bland annat räva, grävling och lo kan som regel inte konstrueras så att de blir selektiva fullt ut. Detta kan kompenseras till del genom vilket bete som används och var och när fångstredskapet används. Vidare har Naturvårdsverket under senare år godkänt ett tiotal fångstredskap för vildsvin där vissa av besluten, för att minska risken för att vildsvin utsätts för onödigt lidande, är förenade med särskilda villkor för användandet. En oavsiktlig fångst

av annan art eller individ än vad ett fångstredskap har godkänts för kommer i vissa fall att utsätta detta vilt för onödigt lidande.

Enligt 28 § NFS 2002:18 får jaktbart vilt som fångats i ett fångstredskap som inte är godkänt för den aktuella arten avlivas. I praktiken medför detta en risk för att jaktbart vilt fångas och avlivas med hjälp av fångstredskap som inte är anpassade för fångst av aktuell art. Detta kan medföra en ökad risk för skador och stress för det fångade viltet.

Det föreslås därför att det införs ett krav att användaren så långt det är möjligt ska undvika bifångst. Om bifångst ändå sker ska användaren släppa viltet fritt om det inte är så skadat att det finns risk för onödigt lidande.

3.6 Fångst av invasiv främmande art

Sverige har skyldigheter att vidta åtgärder enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Mot bakgrund härav föreslås att det införs bestämmelser om hur fångst eller bifångst av vilt som tillhör en invasiv främmande art av unionsbetydelse eller medlemsstatsbetydelse ska hanteras. Det föreslås att vilt av sådan art inte ska få återges friheten. Den som fångat, eller misstänker att den fångat, sådant vilt ska snarast kontakta ansvarig myndighet, eller den som på myndighets uppdrag vidtar utrotnings- eller hanteringsåtgärder gällande en invasiv främmande art (t.ex. Mårdhundsprojektet), för besked om hur viltet ska hanteras. Vid brådskande fall, t.ex. då besked inte kan erhållas inom rimlig tid, ska viltet avlivas.

Ansvarig myndighet, eller den som på myndighets uppdrag vidtar utrotnings- eller hanteringsåtgärder gällande en invasiv främmande art (t.ex. Mårdhundsprojektet), ges möjlighet att hantera viltet på annat sätt.

3.7 När fångstredskap får användas

Användandet av fångstredskap är nu tillåtet under de jakttider som anges i bilaga 1 (allmänna jakttider) och bilaga 4 till jaktförordningen (jakt för att förebygga skador av vilt). Vilt är generellt sett fredat under föryngringsperioden. Det råder allmän jakt efter endast ett fåtal viltarter under perioden mellan den 16 april och den 1 augusti. Naturvårdsverket anser att det finns flera skäl som talar för att fångstredskap inte ska få användas under denna tid. Exempelvis finns risk för allvarligt lidande till följd av sommarvärme, samt risk för bifångst av föräldradjur av andra arter (t.ex. lo). Vid en avvägning mellan å ena sidan risken för onödigt lidande och risken för bifångst, med å andra sidan behovet av att använda fångstredskap vid allmän jakt efter ett fåtal arter, väger skälen för att inte tillåta användandet under aktuell tid tyngre. Det föreslås därför att användandet av fångstredskap under perioden mellan den 16 april och den 1 augusti ska tillåtas endast vid jakt för att förebygga skador av vilt (såväl vid myndigheters beslut om skydds jakt eller vid skydds jakt enligt bilaga 4 till jaktförordningen) samt vid jakt enligt 31 och 32 §§ jaktförordningen.

3.8 Bevakning och vittjande av fångstredskap som inte dödar

Den som använder fångstredskap som inte dödar ska undvika att vilt är fångat under onödigt lång tid i fångstredskapet. Om ett fångstredskap som inte dödar utrustas med larmanordning får användaren en möjlighet att avliva viltet så snart som möjligt efter fångst. Detta förkortar för flera arter det lidande som fångat vilt utsätts för. Många fångstredskap är i dagsläget inte utrustade med larmanordning och det kan därför medföra extra kostnader för användaren att behöva installera sådant. Det kan också vara svårt rent tekniskt att utrusta varje fångstredskap med larmanordning. Därför bör det i nuläget endast vara ett allmänt råd att fångstredskap som inte dödar bör utrustas med larmanordning. Med beaktande av den teknikutveckling som pågår anser Naturvårdsverket att det på sikt bör införas ett krav på att fångstredskap som inte dödar ska utrustas med larmanordning. Vad gäller fångstredskap avsedda för vildsvin har flera beslut om godkännande särskilda villkor om larmanordning. Därför anser Naturvårdsverket att det är rimligt att det införs ett krav att fångstredskap avsett för vildsvin ska utrustas med larmanordning.

För många arter är nuvarande krav på vittjande en eller två gånger per dygn. Med hänsyn till att viltet kan bli sittande under lång tid i ett fångstredskap föreslås att användandet av fångstredskap förenas med generella krav på skydd mot förhållanden som kan orsaka onödig lidande.

Tester av fångstredskap som inte dödar avsedda för möss har visat att flera har dött av stressrelaterade skador såsom blödande magsår efter ett visst antal timmar. Det föreslås därför ett ökat krav på vittjande när det gäller levandefångst av möss.

3.9 Bevakning och vittjande av nät

Det föreslås att nät ska stå under ständig tillsyn och vittjas omgående efter fångst. Detta då nät kan medföra att vilt utsätts för betydande stress. Det är även lätt att viltet trasslar in sig med risk för skador. Naturvårdsverket anser därför att detta krav är motiverat.

3.10 Utbildningspliktigt användande

Visst användande av fångstredskap kräver enligt Naturvårdsverkets mening särskild utbildning. Detta för att minska risken för att användandet medför onödigt lidande eller fångst av fredat vilt. Särskilt utbildning bör krävas vid användande av fotsnara för rödräv, fångstredskap som dödar bäver samt ripsnara. Dessa fångstredskap får endast användas av personer som har genomgått särskild utbildning som ska innehålla vissa moment, såsom artkännedom och korrekt utplacering och handhavande av fångstredskapet. Utbildningen ska vara anordnad av svensk jägarorganisation eller vara en motsvarande utländsk utbildning som med avseende på djurskydd och säkerhet är likvärdig den svenska.

3.11 Tillståndspliktigt användande

Visst användande av fångstredskap behöver även prövas av länsstyrelsen. Sådant användande kan till exempel vara vid skydds jakt på bäver under föryngringsperioden eller användande av levande lockfågel. Här behövs en oberoende part som kan väga risken för onödigt lidande mot risken för skada på egendom.

En nyhet i de föreslagna föreskrifterna är att Naturvårdsverket delegerar beslut om tillstånd att jaga med fångstredskap avseende samtliga rovfåglar till länsstyrelsen, inte bara duvhök. Naturvårdsverket anser inte att det är motiverat med den uppdelning som hittills varit gällande och att länsstyrelsen, bl.a. som ett led i den regionaliserade förvaltningen, även kan ges behörighet att besluta om tillstånd att jaga med redskap avseende övriga rovfåglar.

3.12 Dödande fångstredskap

Vid användande av stockfälla för mård föreslås denna inte få placeras närmare större sten eller sluttning. Anledningen till detta är att förhindra att människor eller andra djur kommer i direktkontakt med fångstredskapet och skadas.

3.13 Fångst av vilt som rymt från vilthägn

För att lösa en hastigt uppkommen situation anser Naturvårdsverket att en tillfälligt iordningställd återfångstanordning bör få användas utan krav på ytterligare tillstånd.

3.14 Transport och förvaring av fångat vilt

Här föreslås ingen förändring jämfört med tidigare reglering.

3.15 Undantag

Det föreslås att undantag från kraven i föreskrifterna får medges av Naturvårdsverket i det enskilda fallet. Undantag får förenas med villkor.

4. Upphävande av bestämmelser med tillhörande allmänt råd i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt

Med anledning av de nya föreskrifterna bör 23–30 och 31 a §§ i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt upphävas.

5. Bemyndigande

Av 12 § p 1–3 jaktförordningen följer att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om bl.a. tillstånd, anmälan, kunskapskrav och andra villkor för användande av fångstredskap samt vittjande av fångstredskap och befogenhet för länsstyrelsen att i det enskilda fallet ge tillstånd till användande av vissa fångstredskap. I 15 § andra stycket jaktförordningen bemyndigas Naturvårdsverket att i föreskrifter medge undantag från kravet i 12 a § att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller återges friheten.

6. De som berörs av regleringen

Föreskrifterna berör de flesta som på något sätt kommer i kontakt med fångstredskap. Som exempel kan nämnas privatpersoner som använder fångstredskap för mus i sommarstugan, jägare, lantbrukare som har problem med vildsvin, polisen som kontrollerar regelefterlevnad, enskilda firmor och större aktiebolag som tillverkar och säljer fångstredskap, kommunanställda som arbetar med skadedjursbekämpning, företag som arbetar med skadedjursbekämpning och forskare som fångar djur för märkning.

I det flesta fall är det inte möjligt att närmare ange antalet aktörer som berörs, men antalet torde vara betydande. Olika aktörer berörs även i olika utsträckning – vissa aktörer berörs endast indirekt av vissa delar av föreskrifterna medan andra aktörer påverkas i högre grad.

7. Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen

Generellt kan konsekvenserna av föreslaget till nya föreskrifter beskrivas som ett visst försvårande och en viss fördyring för den som använder fångstredskap samtidigt som onödigt lidande för viltet förhindras på ett bättre sätt och reglering blir enhetligare och enklare.

Regelrådet har i remissyttrande riktat kritik framförallt mot att konsekvenserna för företag inte beskrivs tillräckligt utförligt. I beskrivning av förslagets konsekvenser nedan har Regelrådets synpunkter beaktats.

7.1 Allmänt om förslagets konsekvenser

Det finns svårigheter i att uppskatta antalet personer som använder fångstredskap i Sverige. De senaste fyra åren har mellan 283 000 och 294 000 statliga jaktkort betalats per jaktår. Det saknas emellertid uppgifter om hur många av dessa jägare som använder fångstredskap, men det torde vara en klar minoritet. Vidare krävs inte jaktkort vid jakt efter t.ex. möss och råttor för att förebygga skador, varför det saknas uppgifter om antal personer som bedriver sådan jakt. Omfattningen är dock med största sannolikhet stor och den bedrivs mestadels med hjälp av fångstredskap.

Försvårandet för användningen av fångstredskap hänger ihop med de föreslagna strängare kraven på underhåll, selektivitet, skydd mot väder, bevakning och vittjande. Detta försvårande är svårt att uppskatta i pengar, men det bör kräva mer tid av den som använder vissa slags fångstredskap. Denna tidsåtgång kan naturligtvis i sig utgöra en kostnad för användaren. Naturvårdsverket har beaktat denna aspekt och vägt det mot syftet att begränsa onödigt lidande hos vilt, och funnit att försvårandet är motiverat. I övrigt bedöms de föreslagna ändringarna inte ha större kostnadmässig påverkan för den enskilde användaren.

En konsekvens av de nya föreskrifterna blir sannolikt en ökad selektivitet vid användande av fångstredskap vilket i sin tur omhändertar behovet av hänsyn till vilda djur vid fångst.

En ökad enhetlighet och tydlighet avseende kraven för användande av fångstredskap är ytterligare en konsekvens av de föreslagna föreskrifterna. Idag gäller för flera fångstredskap särskilda användarvillkor som uppställts i respektive beslut om typgodkännande. Därutöver gäller för samtliga fångstredskap allmänna regler för användande som finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. En konsekvens av föreskrifterna blir att samma regler gäller för de flesta fångstredskap. En likriktning av reglerna är särskilt viktig då beslut om typgodkännande av redskap har fattats från 1980-talet fram till dagens datum och därigenom ser olika ut. Även i framtiden kommer några fångstredskap att kräva särskild utbildning eller länsstyrelsens tillstånd för användande.

En viktig konsekvens är att det är enklare för enskilda användare att ta reda på vad som gäller för användandet av fångstredskap och även för länsstyrelserna att besvara frågor om vad som gäller vid användande. Föreskrifterna innebär också ett tydliggörande av kriterier för länsstyrelsernas beslut gällande tillståndspliktiga fångstredskap. Förslaget bör innebära en viss ökning av antalet ärenden som länsstyrelser får hantera när det gäller tillstånd till fångstredskap för rovfåglar. Det är dock en så ovanlig ärendekategori att ökningen ändå bör bli liten och därför kunna hanteras inom ramen för befintlig verksamhet.

Om rådet att installera larm på fångstredskap som inte dödar följs kommer det innebära en ytterligare kostnad för dem som idag inte har något larm installerat. Skulle samtliga användare följa rådet bedöms det totalt kosta mellan 2 500 000–5 000 000 kr. Uppskattningen baseras på att det kan beröra 5 000 antal fångstredskap och kosta mellan 500–1 000 kr per fångstredskap. Detta utgörs emellertid av frivilliga kostnader eftersom det inte föreskrivs något krav på larmanordning, för annat än fångstredskap avsett för vildsvin. För fångstredskap avsett för vildsvin finns redan idag villkor om larmanordning i de flesta beslut om typgodkännande. Kravet på larmanordning innebär därför kostnader endast för den som använder fångstredskap vars villkor för användande i beslut om typgodkännande upphävdes av Kammarrätten i Stockholm (se avsnitt 1.2).

De ökade kraven på hänsyn till viltet ligger i linje med Naturvårdsverkets ambition uttryckt i exempelvis strategin för svensk viltförvaltning från 2015 och är en viktig förtroendefråga inom viltförvaltningen.

7.2 Särskilt om förslagets konsekvenser för företag

7.2.1 Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Naturvårdsverket har inte kunnat inhämta detaljerade uppgifter angående hur många företag som påverkas, eller hur stora dessa företag är. De företag som främst berörs av förslaget är emellertid de som tillverkar eller distribuerar fångstredskap, jordbruksföretag som använder fångstredskap vid skydds jakt samt företag som arbetar med skadedjursbekämpning.

De flesta av de strängare kraven rör användandet av fångstredskap som inte dödar. Naturvårdsverket har under åren typgodkänt ca 120 sådana på ansökan av såväl större företag, med verksamhet i flera länder, som enskilda firmor och

privatpersoner. Typgodkännanden är endast kopplade till ett fångstredskaps funktion och utformning, varför det inte medför något upphovsrättsligt skydd. Det torde således finnas fler tillverkare av fångstredskap än de som fått bifall på en ansökan om typgodkännande. Företag som tillverkar fångstredskap kan komma att påverkas i varierande grad av föreskrifterna, i vart fall indirekt, genom att kraven på användande kan påverka konsumtionsmönstren. Det kan t.ex. inte uteslutas att kravet på vittjande var femte timme av fångstredskap som inte dödar och som är avsett för möss kan påverka försäljningen av sådana fångstredskap. Därutöver bedömer Naturvårdsverket att tillverkare och distributörer endast i ringa omfattning påverkas av föreskrifterna.

Vad gäller administrativa kostnader bedöms förslaget inte påverka företag i större utsträckning. Det kan dock inte uteslutas att de strängare kraven på bl.a. vittjande och underhåll medför att berörda företag, främst jordbruksföretag som använder fångstredskap vid skydds jakt samt företag som arbetar med skadedjursbekämpning, behöver upprätta andra rutiner när det gäller frekvensen av besök till fångstredskapen. Den ökade enhetligheten och tydligheten kan å andra sidan ha viss positiv effekt för företags administrativa kostnader, även om denna effekt torde vara ringa.

Vad gäller företags andra kostnader och verksamhet bedöms dessa endast i ringa omfattning påverkas av föreskrifterna. Kraven på t.ex. vittjande är avseende de flesta arter samma som idag. Emellertid kan kravet på vittjande var femte timme av fångstredskap som inte dödar och som är avsett för möss, samt kraven på underhåll sannolikt leda till en viss ökad tidsåtgång, vilket i sin tur utgör en kostnad för ett företag.

Naturvårdsverket bedömer sammantaget att den påverkan på företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet som de nya föreskrifterna innebär är försvarbar utifrån de överväganden av djurskyddsskäl som ligger bakom de strängare kraven.

7.2.2 Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Av de idag typgodkända fångstredskapen är vissa förenade med villkor för användande medan andra inte är det. Kraven för användande är således olika för olika fångstredskap. Detta ger en möjlig konkurrens fördel för företag som tillverkar eller säljer fångstredskap som inte är förenade med särskilda villkor för användandet. Detta förhållande är som tydligast vad gäller fångstredskap för vildsvin, där kraven för användande av de fångstredskap vars villkor för användande i beslut om typgodkännande upphävdes av Kammarrätten i Stockholm (se avsnitt 1.2) är lägre än för övriga typgodkända fångstredskap på marknaden.

Eftersom de nya föreskrifterna ersätter villkor uppställda i nu gällande typgodkännandebeslut kommer samma krav på användande gälla för samtliga fångstredskap. Den ökade enhetligheten torde medföra att konkurrens i större utsträckning sker på lika villkor genom att kraven blir mer förutsebara och likvärdiga för berörda företag.

Naturvårdsverket kan inte se att föreskrifterna skulle ha någon negativ påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

7.2.3 Påverkan på företagen i andra avseenden

Förslaget bedöms inte leda till någon ytterligare påverkan på berörda företag än den som redan har redovisats.

7.2.4 Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Enligt EU-kommissionen definieras små företag som företag med färre än 50 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger tio miljoner euro.² Med några få undantag, t.ex. av företag som arbetar med skadedjursbekämpning i stor omfattning samt vissa större tillverkare av fångstredskap, utgår Naturvårdsverket i detta avseende ifrån att samtliga berörda företag är att betrakta som små.

Som framgår ovan medför förslaget ökade krav vilket bl.a. medför ökad tidsåtgång. Det innebär även att företagen behöver avsätta resurser för att sätta sig in i det nya regelverket samt att efterleva kraven. Den ökade enhetligheten och tydligheten samt effekterna på konkurrensförhållandena kan emellertid ha vissa positiva effekter för berörda företag.

Med beaktande av att föreskrifterna innebär att kraven blir enhetliga för samtliga aktörer samt att de flesta aktörerna är att betrakta som små, anser Naturvårdsverket att det inte finns anledning att ta särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning. De ökade kraven syftar till att begränsa onödigt lidande och det kan inte anses motiverat att undanta små företag helt eller delvis från dessa krav.

8. Ikraftträdande och informationsinsatser

Föreskrifterna avses träda i kraft den 1 augusti 2018. Upphävande av bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt sker samtidigt.

Information kommer att publiceras på Naturvårdsverkets hemsida och andra informationskanaler kommer att användas eftersom detta är föreskrifter som berör många enskilda.

² Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36–41)